

การประชุมวิชาการระดับชาติ
ราชภัฏเพชรบุรีวิจัยเพื่อแผ่นดินไทยที่ยั่งยืน ครั้งที่ 6

“เศรษฐกิจสร้างสรรค์ วัฒนธรรมสร้างศิลป์”

วันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

คำสั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ที่ ๑๐๓๗/๒๕๕๙

เรื่อง แต่งตั้งกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพบทความวิจัย

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏเพชรบุรีวิจัยเพื่อแผ่นดินไทยที่ยั่งยืน ครั้งที่ ๖ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จึงเห็นควรแต่งตั้งกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพบทความวิจัยก่อนตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings) เพื่อประโยชน์ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์วิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ และมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารว่าด้วยราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ จึงแต่งตั้งกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพบทความวิจัย ดังนี้

๑. ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

- ๑.๑ ศาสตราจารย์ ดร.เฉลียว บุรีภักดิ์
- ๑.๒ รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์
- ๑.๓ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ
- ๑.๔ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ
- ๑.๕ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มีชัย เอี่ยมจินดา
- ๑.๖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลย์ทิพย์ สาขลวิจารย์
- ๑.๗ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์
- ๑.๘ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวนา พุ่มไสว
- ๑.๙ อาจารย์ ดร.ธเนศ ต่วนชนะเมม
- ๑.๑๐ อาจารย์ ดร.โพสิฐ สุตมฤทธิ
- ๑.๑๑ อาจารย์ ดร.ทวีรัตน์ นวลช่วย
- ๑.๑๒ อาจารย์ ดร.ศตายุ สองจันทร์
- ๑.๑๓ อาจารย์ ดร.อนุชาติ ไชยทองศรี
- ๑.๑๔ อาจารย์ ดร.โอมยง โต๊ะทอง

//๖. ผู้ทรงคุณวุฒิ.....

~ ๒ ~

๒. ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

- ๒.๑ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง
- ๒.๒ รองศาสตราจารย์ ดร.บัญญัติ ศิริธนาวงศ์
- ๒.๓ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ผ่องศรีศรี
- ๒.๔ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตชน วงศ์รัตน์
- ๒.๕ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ นาคจัน
- ๒.๖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรिता บัวเขียว
- ๒.๗ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภภาพร กล้าสกุล
- ๒.๘ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณรัตน์ ชินวรรณ
- ๒.๙ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา
- ๒.๑๐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาณี เผือกบัวขาว
- ๒.๑๑ อาจารย์ ดร.วิวิศน์ สุขแสงอร่าม
- ๒.๑๒ อาจารย์ ดร.นวิรัตน์ ประทุมตา
- ๒.๑๓ อาจารย์ ดร.อติภาพ มณีเต็ม
- ๒.๑๔ อาจารย์ ดร.พูนศิริ ทิพย์เนตร
- ๒.๑๕ อาจารย์ ดร.ศิริวรรณ แดงฉ่ำ
- ๒.๑๖ อาจารย์ ดร.สุกัญญารัตน์ คงงาม
- ๒.๑๗ อาจารย์ ดร.นิรุทธ์ ล้ำเลิศ
- ๒.๑๘ อาจารย์ ดร.ทัตทอง พรหมณี
- ๒.๑๙ อาจารย์ ดร.สุดารัตน์ ไชยเฉลิม
- ๒.๒๐ อาจารย์ ดร.รุ่งกานต์ กล้าหาญ

ทั้งนี้ ให้กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพบทความวิจัยที่แต่งตั้งทำหน้าที่
ในการพิจารณาบทความวิจัยให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานสากลนิยม

สั่ง ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ฝ่ายวิจัย

การให้คุณค่า และลักษณะการออมเงินของผู้สูงอายุที่มาใช้บริการ
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์

Value Creation and Characteristics of Saving of the Elderly Who Used the Services from
Krung Thai Bank Public Company Limited, Zuellig House Branch

สุชาดา สะวะพรหม* และ สวรรยา ธรรมอภิพล**

Suchada Sawaprom SawanyaThamma-apipon, Ph.D

*นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

**อาจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

สาขาวิทยาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร สถานที่ทำงาน กระทรวงวัฒนธรรม
สถานที่ติดต่อ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เลขที่ 666 ถนนบรมราชชนนี แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700

โทร. 092-2461746 อีเมล : suchada.sawaprom@ktb.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้คุณค่าและลักษณะการออมเงินของผู้สูงอายุที่มาใช้บริการธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์ ดำเนินการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มาใช้บริการที่ธนาคารกรุงไทย สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์ มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการ (Methodological Triangulation) วิเคราะห์เนื้อหาสรุปผลและนำผลการศึกษามาสรุปและนำเสนอผลการศึกษาเชิงพรรณนาความ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์ได้ให้คุณค่าของการออม 5 ประเด็น คือ สร้างความมั่นคงทางการเงิน สร้างนิสัยการใช้จ่ายอย่างประหยัด การพึ่งพาตนเองและไม่เป็นภาระลูกหลาน เพื่อเป็นมรดกแก่ลูกหลานและเป็นเงินสำรองจากความไม่แน่นอนในชีวิต ผลการศึกษาลักษณะการออมเงินของผู้สูงอายุพบว่าผู้สูงอายุที่มาใช้บริการธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์พบลักษณะการออมใน 4 รูปแบบ ดังนี้ เงินฝากธนาคาร ประกันชีวิต สหกรณ์ออมทรัพย์ ทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์ จากผลการศึกษานี้จะสามารถนำไปเป็นแนวทางการวางแผนการออมในอนาคตต่อไปและเป็นประโยชน์ต่อธนาคารได้นำไปใช้วางแผนพัฒนารูปแบบการออมที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ ตลอดจนเป็นข้อมูลแก่องค์กรที่เกี่ยวข้องในการวางแผนกำหนดแนวทางการให้ความรู้เรื่องการออมและการเตรียมความพร้อมด้านการเงินของบุคคลก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ, การให้คุณค่าการออมของผู้สูงอายุ, ลักษณะการออมเงินของผู้สูงอายุ

Abstract

This objectives of this research were to study value creation and characteristics of saving of the elderly who used the services from Krung Thai Bank Public Company Limited, Zuellig House Branch. The study was conducted by qualitative research methodology with in-depth interviews. The key respondents were the elderly who used the services from Krung Thai Bank Public Company Limited, Zuellig House Branch. The research methods were checking the accuracy of methodological triangulation, content analysis, conclusions and descriptive presentation of the research results.

The study results could be found that the elderly who used the services from Krung Thai Bank Public Company Limited, Zuellig House Branch gave precedence to the value of saving in five aspects, including creating financial security, creating saving habits, self-reliance to avoid being a burden of their children, creating an inheritance to their children, and saving for uncertainty in their lives. The study represented the characteristics of saving of the elderly who used the services from Krung Thai Bank Public Company Limited, Zuellig House Branch in four forms as follows: Bank deposits Life insurance Credit union Properties and real estate funds.

Furthermore, the study results can be applied as a guideline for future saving, being beneficial for banks to plan proper savings that meet the requirements of the elderly, being information for relevant organizations in planning of guidelines for the knowledge of saving, and preparing finance for individuals before entering into the old age.

Keywords: The elderly, Value creation of saving of the elderly, Characteristics of saving of the elderly

1. ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลง เนื่องจากอัตราการเกิดและอัตราการตายของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีอายุยืนยาวขึ้นซึ่งสถานการณ์ของประเทศไทยก็ดำเนินไปเช่นเดียวกับนานาประเทศ กล่าวคือ การดำเนินนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัวที่ประสบผลสำเร็จ ตลอดจนความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้คนไทยมีสุขภาพดี มีอายุยืนยาวขึ้น และมีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น มีความรู้และทักษะในการป้องกันและดูแลสุขภาพ ตลอดจนการวางแผนครอบครัวที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลสำเร็จดังกล่าวทำให้ภาวการณ์เจริญพันธุ์และอัตราการเกิดมีแนวโน้มที่ลดลง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างประชากร กล่าวคือ ประชากรที่อยู่ในวัยสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มที่ลดลง (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556)

ปัญหาใหญ่ของผู้สูงอายุไทย คือ การไม่มีเงินออม โดยมีผู้สูงอายุเพียงร้อยละ 34.6 เท่านั้นที่มีเงินออมไม่ถึง 100,000 บาท ซึ่งถือว่าน้อยมาก สำหรับการที่จะอาศัยเงินออมเป็นแหล่งรายได้ในการดำรงชีวิตจากนี้ต่อไป รวมทั้งใช้เงินลงทุนยามฉุกเฉิน ทั้งนี้พบว่าผู้สูงอายุเพียงร้อยละ 6 ที่สามารถอาศัยเงินบำนาญเป็นรายได้หลักเพราะเป็นกลุ่มคนที่รับราชการ แต่มีเพียงร้อยละ 2.6 ที่สามารถอาศัยดอกเบี้ยเป็นรายได้หลัก สองกลุ่มนี้ถือได้ว่าเป็นผู้สูงอายุที่มีการเตรียมพร้อมสำหรับวัยเกษียณ ซึ่งน่าจะมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าผู้สูงอายุกลุ่มอื่นๆ แต่ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ก็ยังมีน้อยไม่ถึงร้อยละ 10 ของผู้สูงอายุทั้งหมด จากการที่ผู้สูงอายุไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อวัยเกษียณตามที่กล่าวมาทำให้ผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาด้านความมั่นคงทางการเงิน ส่งผลเสียต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเอง และย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในภาพรวมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (ศุภเจตน์ จันทรสาสน์, 2559)

สถาบันทางการเงินในประเทศไทย อย่าง ธนาคารกรุงไทย (จำกัด) มหาชน ซึ่งมีนโยบายมุ่งมั่นที่จะเป็นธนาคารที่แสนสะดวก และมั่นคงที่ประชาชนในทุกภูมิภาคไว้วางใจในการบริการ กล่าวคือ ธนาคารกรุงไทย (จำกัด) มหาชน ได้ให้ความสำคัญและเห็นถึงแนวโน้มการเติบโตของจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นในประเทศไทย ทางธนาคารจึงได้สร้างผลิตภัณฑ์เพื่อสนองความต้องการของผู้สูงอายุในหลากหลายรูปแบบทั้งประกันชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ กองทุนรวม หุ้นกู้ เงินฝากประจำของผู้สูงอายุ ประกันชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ พันธบัตรรัฐบาล การปล่อยกู้เงินอเนกประสงค์สำหรับผู้รับบำนาญ ผู้รับบำนาญรายเดือนโดยนำสิทธิในบำนาญจกทอดเป็นหลักทรัพย์ประกันการกู้เงิน เพื่อขยายโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าถึงแหล่งเงินทุน สำหรับใช้ในการลงทุน เสริมสภาพคล่องทางการเงินและลดการพึ่งพาเงินนอกระบบ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ถึงการให้คุณค่าและลักษณะการออมของผู้สูงอายุว่าเป็นอย่างไรและมีการวางแผนการออมอย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่สถาบันการเงินนำไปใช้พัฒนารูปแบบการออมที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุ รวมถึงเป็นการส่งเสริมการออมของกลุ่มคนในทุกช่วงวัยในการเตรียมความพร้อมทางการเงินก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุเพื่อลดปัญหาความไม่มั่นคงในชีวิต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการให้คุณค่าของการออมเงินของผู้สูงอายุที่มาใช้บริการ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารชิลลิคเฮ้าส์

2.2 เพื่อศึกษาลักษณะการออมเงินของผู้สูงอายุที่มาใช้บริการธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารชิลลิคเฮ้าส์

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตเชิงเนื้อหา

ศึกษาการให้คุณค่าของการออม และศึกษาลักษณะการออมเงิน ของผู้สูงอายุ ที่มาใช้บริการ ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์ โดยศึกษาลักษณะการออมเงินในรูปแบบต่างๆ

3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์

3.3 ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) คือ ลูกค้ำที่ใช้บริการที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์เป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป

3.4 ขอบเขตเชิงเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2558 เดือนมิถุนายน 2559 รวมระยะเวลา 8 เดือน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกในเดือนพฤษภาคม 2559

4. วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับการให้คุณค่าของการออม ลักษณะการออมเงินของลูกค้ำผู้สูงอายุ ทฤษฎีการให้คุณค่าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาและจัดทำโครงการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ลูกค้ำที่ใช้บริการที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์เป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลในประเด็นที่ทำการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามอายุ คือ 1. ผู้สูงอายุระดับต้น มีอายุระหว่าง 60 – 70 ปี 2. ผู้สูงอายุระดับกลาง มีอายุระหว่าง 71 – 80 ปี 3. ผู้สูงอายุระดับปลาย มีอายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยกำหนดแนวคำถามเกี่ยวกับการให้คุณค่า ลักษณะการออมเงินของลูกค้ำที่ใช้บริการที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์เป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป

3. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการ (Methodological Triangulation) โดยนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมมาทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการให้คุณค่า และลักษณะการออมเงินของผู้สูงอายุที่ใช้บริการธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คุณค่าการออมเงินของผู้สูงอายุที่ใช้บริการ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์ และศึกษาลักษณะการออมเงินของผู้สูงอายุที่ใช้บริการ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์ ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การให้คุณค่าการออมเงินของผู้สูงอายุที่ใช้บริการ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์

จากการศึกษาการให้คุณค่าการออมเงินของผู้สูงอายุที่ใช้บริการ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์ ผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุได้ให้คุณค่าของการออม 5 ประเด็น คือ สร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับตนเองและครอบครัว สร้างนิสัยการใช้จ่ายอย่างประหยัด การพึ่งพาตนเองและไม่เป็นภาระกับลูกหลาน เพื่อเป็นมรดกแก่ลูกหลาน เป็นเงินสำรองจากความไม่แน่นอนในชีวิต อธิบายได้ดังนี้

1. คุณค่าในการสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับตนเองและครอบครัว

จากการที่ผู้สูงอายุได้ให้คุณค่าในการสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับตนเองและครอบครัว การปลูกฝังจากการเลี้ยงดูของครอบครัวในการใช้จ่ายเงินโดยมีต้นแบบแบบพฤติกรรมและนิสัยทางการเงินจากบิดามารดา ทำให้รู้จักวางแผนการใช้จ่าย มีการวางแผนทางการเงินโดยแบ่งเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อออมและใช้ในยามจำเป็นเท่านั้น เช่น ยามเจ็บป่วย โดยไม่ต้องหิวหิวใคร ทั้งนี้เพื่อต้องการสร้างความมั่นคงทางการเงินให้แก่ตนเองและครอบครัวเมื่อเข้าสู่วัยชรา โดยยึดหลักที่ว่า การไม่มีหนี้ คือสิ่งที่สำคัญที่ทำให้การดำเนินชีวิตราบรื่นและมั่นคง

2. คุณค่าในการสร้างนิสัยการใช้จ่ายอย่างประหยัด

จากการที่ผู้สูงอายุได้ให้คุณค่าการสร้างนิสัยการใช้จ่ายอย่างประหยัด โดยเริ่มมีการเก็บออมเงินตั้งแต่วัยเด็กโดยลอกเลียนแบบพฤติกรรมและได้รับการอบรมสั่งสอนลักษณะนิสัยการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดจากพ่อแม่ โดยมีพฤติกรรมทำให้ความสำคัญกับสิ่งของที่อยู่ในปัจจุบันได้อย่างยาวนานโดยไม่ยึดติดกับความทันสมัยมากนัก การใช้จ่ายเงินจับจ่ายซื้อของเท่าที่จำเป็นเท่านั้น แต่ไม่ถึงกับต้องอดอยากทำให้ตนเองเดือดร้อน

3. คุณค่าในการพึ่งพาตนเองและไม่เป็นภาระกับลูกหลาน

จากการที่ผู้สูงอายุได้ให้คุณค่าในการพึ่งพาตนเองและไม่เป็นภาระกับลูกหลาน ผู้สูงอายุได้วางแผนทางการเงินของตนเองเพื่อไว้ใช้สำหรับค่ารักษาพยาบาลและการดูแลตนเองในอนาคตไว้อย่างรอบคอบ โดยคิดเห็นว่า ลูกหลานก็มีภาระส่วนตัวเช่นเดียวกัน ผู้สูงอายุจึงไม่ต้องการรบกวนลูกหลานและได้มีการวางแผนทางการเงินไว้สำหรับในการดูแลตนเองและค่ารักษาพยาบาลตนเองโดยที่ไม่ต้องพึ่งพิงลูกหลานให้เดือดร้อน

4. คุณค่าในการเป็นมรดกแก่ลูกหลาน

จากการที่ผู้สูงอายุได้ให้คุณค่าในการเป็นมรดกให้ลูกหลาน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของการออมเพื่อให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานโดยจะออมเงินในส่วนดังกล่าวโดยไม่นำไปใช้ประโยชน์ใดๆ หากไม่มีความจำเป็นจริงยกเว้นเพื่อรักษาพยาบาลตนเอง โดยให้เหตุผลหลักว่า กลัวลูกหลานจะลำบาก และเงินส่วนนี้น่าจะเป็นประโยชน์แก่ลูกหลาน

5. คุณค่าในการเป็นเงินสำรองจากความไม่แน่นอนในชีวิต

จากการที่ผู้สูงอายุได้ให้คุณค่าในการเป็นสำรองจากความไม่แน่นอนในชีวิต จากสถานะเศรษฐกิจสังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกวัน ผู้สูงอายุมีการกั้นเงินส่วนหนึ่งในการนำไปใช้จ่ายเรื่องค่ารักษาพยาบาล จากโรคร้ายไข้เจ็บ ค่าซ่อมแซมบ้านจากภัยทางธรรมชาติ และค่าใช้จ่ายประจำวันที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกๆ วันตามค่าครองชีพที่สูงขึ้น

ส่วนที่ 2 ลักษณะการออมเงินของผู้สูงอายุที่มาใช้บริการ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคาร ชิลลิกเฮ้าส์

จากการศึกษาลักษณะการออมเงินของผู้สูงอายุที่มาใช้บริการธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคาร ชิลลิกเฮ้าส์ พบลักษณะการออมใน 4 รูปแบบดังนี้

1. เงินฝากธนาคาร

จากการที่ผู้สูงอายุได้เลือกลักษณะการออมเงินในรูปแบบเงินฝากธนาคาร การออมเงินในลักษณะฝากเงิน สดไว้กับธนาคารเป็นรูปแบบที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เลือกการออมเงินวิธีนี้ โดยผู้สูงอายุเลือกลักษณะการออมเงินในประเภท ออมทรัพย์ ที่ไม่ยุ่งยากในการนำเงินออกมาใช้จ่าย นึกอยากจะทำอะไรก็ถอนได้ การฝากเงินกับธนาคารไม่มีความเสี่ยง เลือกลักษณะการออมเงินในประเภทฝากประจำ 3 เดือน 6 เดือน 12 เดือน เพราะเป็น ระยะเวลาที่สั้น และได้ผลตอบแทนที่ดีกว่าเงินฝากประเภทออมทรัพย์ เงินฝากประเภทปลอดภาษี โดยได้ผลตอบแทนที่ดีและไม่เสียภาษีจากการ ได้รับผลตอบแทน และการฝากเงินกับออมทรัพย์พิเศษที่ให้ผลตอบแทนมากกว่าออมทรัพย์แบบทั่วไป โดยผู้สูงอายุได้ เลือกธนาคารในการนำเงินไปฝาก ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารไทยพาณิชย์

2. ประกันชีวิต

จากการที่ผู้สูงอายุได้เลือกลักษณะการออมเงินในรูปแบบประกันชีวิต ประกันชีวิตที่ผู้สูงอายุเลือกซื้อ เป็นไปในรูปแบบประกันชีวิตสะสมทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนทุกๆ ปี มีระยะเวลาในการจ่ายเบี้ยตั้งแต่ 5 ปี 10 ปี 15 ปี โดยผู้สูงอายุคำนึงถึงเงินคืนเมื่อครบสัญญาการทำประกัน ผู้สูงอายุที่ไม่สนใจทำประกันเนื่องจากได้รับสวัสดิการจากหน่วยงาน ที่ตนเองเคยทำงานอยู่ นอกจากนั้นผู้สูงอายุบางส่วนใช้สิทธิบัตรทอง และบัตรผู้สูงอายุ ในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลได้

โดยไม่ต้องทำประกันเกี่ยวกับสุขภาพ ผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องการไม่เลือกทำประกันชีวิตเพราะเนื่องด้วย อายุ และการใช้ชีวิตที่ไม่โลดโผนมากนัก ความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุจึงน้อยหรือแทบไม่เกิดขึ้นเลย จึงเลือกที่จะไม่ทำประกันชีวิต

3. สหกรณ์ออมทรัพย์

จากการที่ผู้สูงอายุได้เลือกลักษณะการออมเงินในรูปแบบสหกรณ์ออมทรัพย์ ผู้สูงอายุเกษียณอายุราชการ จากหน่วยงานที่มีการจัดตั้งของสหกรณ์อยู่ในหน่วยงานนั้นด้วย โดยมี 3 หน่วยงาน ได้แก่ 1.สหกรณ์ออมทรัพย์โรงงาน ยาสูบ 2. สหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3.สหกรณ์ออมทรัพย์การประปาส่วนภูมิภาค เหตุผลที่ผู้สูงอายุที่เกษียณอายุราชการเลือกการออมเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ตนเองเคยทำงานอยู่ เนื่องด้วยได้รับผลตอบแทนที่สูง ไม่เสียภาษี และมีความเสี่ยงน้อย

4. ทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์

จากการที่ผู้สูงอายุได้เลือกลักษณะการออมเงินในรูปแบบทรัพย์สิน ผู้สูงอายุเลือกออมโดยการนำเงินไปลงทุนในรูปแบบของกองทุนรวมที่มีความเสี่ยงไม่มากและให้ผลตอบแทนที่สูงการฝากเงินกับธนาคาร การเลือกซื้อหุ้นกู้ที่ให้ผลตอบแทนที่คงที่และสม่ำเสมอและให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าการออมในรูปแบบอื่น การเลือกซื้อสลากออมสินที่ในเรื่องของผลรางวัลที่เมื่อถูกรางวัลได้ในเรื่องผลตอบแทนที่มากกว่าตามข้อกำหนดของธนาคาร การเลือกซื้อพันธบัตรรัฐบาลที่อยู่ในเรื่องของผลตอบแทนที่มั่นคงโดยระยะเวลาการซื้อพันธบัตรรัฐบาล คือ 5 – 10 ปี การเลือกซื้อทองคำ เหตุเพราะทองคำที่มีมูลค่าการขึ้นมากกว่าลง และยังสามารถแปรเปลี่ยนเป็นเงินสดได้สะดวกกว่าการฝากเงินในลักษณะอื่น ผู้สูงอายุได้เลือกลักษณะการออมเงินในรูปแบบอสังหาริมทรัพย์ ผู้สูงอายุเลือกซื้อคอนโด ทาวน์เฮ้าส์ และบ้านเดี่ยว โดยมองเห็นว่าเงินมีหน่วยที่เล็กลง การเลือกซื้อ คอนโด ทาวน์เฮ้าส์ และบ้านเดี่ยว การนำไปปล่อยเช่า และขายต่อ สร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ได้อย่างยาวนานและสม่ำเสมอ และเมื่อนำไปขายต่อมักจะดีกว่ากำไรจากการขายด้วย

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การให้คุณค่า และลักษณะการออมเงินของผู้สูงอายุที่มาใช้บริการธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อการให้คุณค่าการออมเงินของผู้สูงอายุที่มาใช้บริการธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์ และศึกษาลักษณะการออมเงินของผู้สูงอายุที่มาใช้บริการธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์ สามารถอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

ด้านการสร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัว ผู้สูงอายุมองว่า “เงิน” สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการดำเนินชีวิตในแต่ละวันได้อย่างราบรื่นได้ เช่น นำเงินไปใช้จ่ายในเรื่องของค่าอาหารเพื่อยังชีพ นำเงินไปใช้จ่ายในเรื่องของค่ารักษาพยาบาล ค่ายารักษาโรคเมื่อยามเจ็บป่วยได้ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ อนิขวัธ แก้วจางง (2552) ที่ได้ให้ความสำคัญของความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนตามแนวความคิด ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of needs Theory) แบ่งลำดับความความต้องการของมนุษย์ในขั้นที่ 1 คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) ความต้องการในขั้นนี้เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic needs) ซึ่งมีพลังมากที่สุดเพราะเป็นความต้องการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ตัวอย่างเช่น ความต้องการอาหาร ยารักษาโรค หากความต้องการขั้นแรกยังไม่ได้รับการตอบสนองก็ยากที่จะพัฒนาสูงขึ้นๆได้

ด้านคุณค่าในการสร้างนิสัยการใช้จ่ายอย่างประหยัด สังคมไทยมองว่า “ประหยัด” เป็นค่านิยมที่คนไทยทุกได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก การได้รับอิทธิพลจากคนในครอบครัว การสังเกตพฤติกรรม การได้รับคำสั่งสอนจากพ่อแม่ที่ทำให้เห็นเป็นแบบอย่างส่งผลให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมลักษณะนิสัยการใช้จ่ายเงินอย่างรู้คุณค่า คำว่า “ประหยัด” จึงมักถูกบรรจุอยู่ในพื้นฐานของการเป็นคนดี เป็นค่านิยมที่คนดีควรจะทำ หากใครไม่มีความประหยัด คนนั้นจะถูกมองในแง่ลบ เหตุเพราะมีพฤติกรรมไม่ดีไม่รู้จักประหยัดเงินไม่มีการเตรียมตัวหรือวางแผนไม่มองเห็นถึงอนาคตที่ไม่มี ความแน่นอนที่จะเกิดขึ้นกับชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยรรยงค์ ณ บางช้าง (2554) การเสริมสร้างพฤติกรรม การประหยัดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนประถมศึกษาผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างพฤติกรรม การประหยัดโดยมีพฤติกรรม การประหยัดสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเสริมสร้างพฤติกรรม การประหยัด

ด้านคุณค่าในการเป็นมรดกแก่ลูกหลาน เพราะได้มองเห็นถึงความจำเป็นที่คนในบ้านหรือลูกๆหลานจะได้ นำเงินไปใช้ประโยชน์ในตอนนั้นที่ผู้สูงอายุเองนั้นไม่มีชีวิตอยู่แล้ว หรือเป็นการวางแผนเตรียมไว้ให้พร้อม จะได้ส่งต่อความมั่ง

คั่งอย่างสมบูรณ์แบบให้กับคนในครอบครัวได้ในยามที่ผู้สูงอายุไม่อยู่ได้อย่างอุ่นใจ สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ ที่นบาล (2548) ที่ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการให้คุณค่าของการออมการออมเงินเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ครอบครัว การการออมเงินไว้เป็นมรดกแก่ลูกหลาน

ในส่วนของลักษณะการออมเงินของผู้สูงอายุ เลือกเงินฝากธนาคาร ผู้สูงอายุที่ได้ทำการศึกษาเลือกรูปแบบเงินฝากประจำไว้กับธนาคาร เนื่องด้วยเงินฝากในรูปแบบฝากประจำไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน เงื่อนไขข้อกำหนดที่ไม่ผูกมัดให้สภาพคล่องในการใช้จ่ายเงินสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณัญญา ทองทวีศรี (2553) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการออมเพื่อการดำรงชีพยามชราภาพ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าการออมเงินกับธนาคารจะได้รับผลตอบแทนคุ้มค่าและแน่นอน ประกันชีวิต ในปัจจุบันประเทศไทยมีสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุเกี่ยวกับการเข้ารับการรักษาพยาบาลโดยผู้สูงอายุทั่วไปจะได้รับสิทธิ การทำประกันชีวิตสำหรับผู้สูงอายุที่มีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพจึงไม่เป็นที่นิยมมากนัก เพราะเนื่องจากผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการจากเข้ารับการรักษาพยาบาลแล้ว ทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์สินประเภท “ทองคำ” ที่มักได้รับความนิยมจากผู้สูงอายุอยู่ เพราะ “ทองคำ” เปรียบเสมือนเงินสดเคลื่อนที่โดยให้ความสะดวกในการเปลี่ยนรูปจากทองคำเป็นเงินสดได้อย่างง่ายดาย และเรื่องของการเพิ่มขึ้นของมูลค่าทองคำที่เพิ่มขึ้นในทุกยุคทุกสมัย ผู้สูงอายุจึงมักนิยมสะสมและซื้อทองคำมาเก็บไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสาข์ จำรัส (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การออมเพื่อการดำรงชีพยามชราภาพของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนบางส่วนได้ให้ความสำคัญกับรูปแบบการประกันชีวิตในรูปแบบสะสมทรัพย์สินกับบริษัทประกันชีวิตและในประชาชนทุกกลุ่มอาชีพจะมีการออมในสินทรัพย์ประเภททองคำมากที่สุด เนื่องจากทองคำเป็นสินทรัพย์ที่เก็บไว้เพื่อเก็งกำไรจากการขายในอนาคตได้

6. ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาเรื่อง “การให้คุณค่า และลักษณะการออมเงินของผู้สูงอายุที่มาใช้บริการธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาอาคารซิลลิคเฮ้าส์” เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการออมเงินและมีการวางแผนทางการเงินได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

1. ผู้สูงอายุมีความเชื่อมั่นกับการฝากเงินกับธนาคารมากที่สุด ดังนั้น สถาบันการเงินที่เห็นถึงความสำคัญในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่กำลังเกิดขึ้นนั้นควรมีการปรับรูปแบบเงินฝากกับธนาคารโดยมีระยะเวลาในการฝากที่สั้นลง การให้ผลตอบแทนหรือดอกเบี้ยที่มากขึ้น การปรับเปลี่ยนรูปแบบเงินฝากกับธนาคารส่งผลให้ผู้สูงอายุเลือกรูปแบบการฝากเงินกับธนาคารอยู่ก่อนแล้วให้ได้รับความนิยมและเพิ่มการฝากเงินกับธนาคารมากขึ้น

2. ผู้สูงอายุมีทัศนคติในด้านลบอยู่มากในการออมเงินลักษณะประกันชีวิต ดังนั้น บริษัทประกันชีวิต ควรมีการปรับโครงสร้างองค์กร ในเรื่องของบุคลากร คือ เจ้าหน้าที่บริษัทประกันชีวิต ควรแจ้งข้อมูลรายละเอียดการประกันให้ถูกต้องครบถ้วน ให้กับลูกค้าที่สนใจทำประกัน ในส่วนของ ค่าเบี้ยประกันที่มีค่าเบี้ยที่สูงตามอายุ อาจมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบประกันให้มีความเหมาะสมมากขึ้น เช่น ค่าเบี้ยประกันควรถูกลงตามระยะเวลาการคุ้มครอง หรือระยะเวลาการจ่ายเบี้ยประกันที่อยู่ในระยะเวลาสั้นลง เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุเลือกการออมเงินในลักษณะประกันชีวิตได้มากขึ้น

3. สถาบันการเงินอย่างธนาคารที่มีการให้บริการในด้านสินเชื่อที่โดยส่วนใหญ่แล้วจะระบุให้ผู้กู้สินเชื่อมีอายุไม่เกิน 60 ปี เท่านั้นที่สามารถกู้สินเชื่อได้ แต่หากธนาคารในด้านสินเชื่อมีการปรับเปลี่ยนนโยบายคุณสมบัติของผู้กู้ กล่าวคือ สามารถขยายเวลาของผู้กู้สินเชื่อได้มากกว่าอายุ 60 ปี ทำให้ธนาคารได้ขยายฐานลูกค้าใหม่ ที่เป็นกลุ่มลูกค้าผู้สูงอายุที่ปัจจุบันมีผู้สูงอายุเป็นจำนวนมาก ทำให้ธนาคารมีลูกค้าด้านสินเชื่อจากกลุ่มลูกค้าผู้สูงอายุตาม ส่งผลดีต่อไปยังผลประโยชน์และผลกำไรของธนาคารที่มีมากขึ้นจากการขยายฐานกลุ่มลูกค้าผู้สูงอายุ

4. ในเรื่องการปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการออมอย่างถูกวิธี สร้างลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่ดี โดยนำเข้าสู่ระบบการศึกษา เพื่อให้นักเรียนที่เป็นเยาวชนได้เห็นถึงความสำคัญของการออมและมีลักษณะนิสัยพฤติกรรมที่ในการออมเงินอย่างถูกวิธีด้วย

7. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยคามอนุเคราะห์ และการสนับสนุนจากบุคคลทั้งหลายเหล่านี้
ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สวรรยา ธรรมอภิพล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์
เจษฎาลักษณ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี วรพงษ์ และอาจารย์ ดร.สุทิสภา กลุ่มบุตร
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ และชี้แนะแนวทางในการดำเนินการวิจัยตลอดจนตรวจสอบและแก้ไข
ข้อบกพร่องให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้จัดการสาขา เจ้าหน้าที่ ณาการกรงไทย (จำกัด) มหาชน สาขาอาคารซิลลิคแฮร์ส และผู้สูงอายุ
ที่มาใช้บริการที่ ณาการกรงไทย (จำกัด) มหาชน สาขาอาคารซิลลิคแฮร์ส ทุกท่านที่ได้สละเวลาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์
แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

8. เอกสารอ้างอิง

กฤษณพร สุริยะบัณฑิต. (2554). การสร้างแบบจำลองการขายผลิตภัณฑ์ประกันภัยให้กับลูกค้าผู้สูงอายุกลุ่มบัญชี
ออมทรัพย์ โดยการทำเหมืองข้อมูล การค้นคว้าอิสระ, วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ยุทธศักดิ์ ทินบาล. (2548). วางแผนชีวิตเป็น เห็นอนาคต. กรุงเทพฯ : พงษ์วรรณการพิมพ์.

ยรรยงค์ ณ บางช้าง. (2554). ผลการใช้วิธีการเอ็มทีในการเสริมสร้างพฤติกรรมการประหยัดตามปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2542). โครงสร้างอายุและเพศของประชากรสูงอายุในประเทศไทย. สถาบันวิจัยประชากรและ
สังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ฝ่ายพัฒนาองค์และธุรกิจกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. (2548). รื้ออบด้าน แผนการเงิน. กรุงเทพฯ: อมรินทร์
พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สุชาติ ตรงโยธิน. (2548). ผลกระทบของการจัดตั้งกองทุนบำนาญที่มีต่อการออมภาคครัวเรือนของประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วันวิสาข์ จำรัส. (2553). การออมเพื่อการดำรงชีพยามชราภาพของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การ
ค้นคว้าอิสระ, เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วรัญญา ทองทวีศรี. (2553). รูปแบบการออมเพื่อการดำรงชีพยามชราภาพของประชาชนในเขตชนบท อำเภอดอย
สะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ, เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อนิช่วง แก้วจาง. (2552). ตัวเรานี้แหละทำได้. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.